

Latweeschu Awises.

No. 16.

Zettortdeenä 16. Aprilt.

1864.

Jaunas sinnas.

Kurfemme. 31mä Merzi faulei lezsoht pa wissu Nerretas kirspehli dsirdejuschi trohksni itt ka pehrtonu ruhzoht un tad ta irr sprehgajis un rihbejis, itt ka kad leels saldatu pulks ar plintehm schauj. Trohksnis zehlees no Leischu rohbeschahm un pehz kahda brihscha wiss atkal klufe palizzis. To dsirdejuschi no Altschnu muishas lihds Mas-Salwei kahdas 7 juhdises tahlu. Laudis no tam pahrbihjuschees un nesinneht kas tas bijs, fahkuschi leelus aplamus stahstus stahstih par breefmigu kauschanohs, kas effoht ar Pohleem pee rohbeschahm bijuse. Taggad flaidri sinnam, ka laudis welti pahrbihjuschees, jo ne Pohlu dumpineeki, kas paldeews Deewam nu jau salautsi, bet meteora-akmini pa gaisu no Leischu puffes nahldami scho leelu trohksni skreijoht padarrijuschi. Nerretas Swajanu mahju fainneeks no schi trohksna isbeedehts un lauka isfrehjis redsejis, ka abbejas mahju puffes kahda leeta no debbefim sprehgadama nokrittuse. Pehz kahda brihscha gahjis raudsiht, kas krittis un atraddis abbäs weetas semmè 2 lihds 3 pehdu dsikus zaurumus, ko nokrittufchas leetas eesittufchas. Weenä zaurumä usgahjis 11 mahzianu smaggu meteora-akmini, ohträ zaurumä 13 mahrz. smaggu meteora-akmini pellehti bruhnu.—Ja flaidraki gribbi sinnaht, kas tee meteora-akmini ihsti irr un no kurrenes wiini zellahs, tad islassi muhsu Latw. Nr. 46. 275tä lappä no pehrnaja gadda un Nr. 1 no schi gadda 5tä lappä, kas flaidrakas sinnas par scheem Deewa darbeem isdoht.

Widsemme isgahjuscha gadda noschahwuschhi 60 wezzus un 60 jaunus wilkus, pamissam 120. Tiklai Nibgas un Zehses aprinki nelahdus wilkus naw usgahjuschi. Arri pa Kurfemmi nelahdi wilki naw redseti un ja arri kahds rahdijees, tad seemas laika irr nahzis woi nu no Leischeem jeb pahz Dangawu.—Sakka, ka Kurfemmes augschagalla un pee jahmallas leelos meschds un purwjos gan arri mahjojoht wilki.

Warschawa. 18tä Merzi polizeja pee 3 mahsahm Gusowski, paschu preiteenu istaba ne aisslehgta lahde usgahjuse itt wissus fleppenas kumitees papirus un rullus par dumpineeku waldischannu, kaxra- un naudas-buhshanu un par sleptawu schandarmeem. Tur arri atradduschi 9 tuhst. 298 naudas grahmatah, wehrtas 2 millj. 60 tuhst. rubuku, ko dumpineeki ar warru no Pohleem eedsinuuschi. Ta tad nu waldischana wissus Pohlu dumpineeku noslehpumus dabbu sinnaht, un Pohlds arridsan kreewu saldatu deesgan; tadeht dumpineeki neneeka wairs ne spehj. Taggad arri israhdijees, ka ne tee leelee muishneeki tee ihstee dumpineeki bijuschi, nedf arridsan Pohlu semneeki liktuschees pee dumpja peclabbinates, bet ka tee ihsti dumpineeki bijuschi tee masee muishneeki (schlakti) un wissadi ammatu selli, bueschhi, wasanki, skohlu jaunekli, un ka seewischhi samuffinati no preestereem to ugguni wissuwairak kuhruschi. Arri flaidri sinnam, ka dumpineekeem tas ihstais padohms un bes sinnas dauds naudas un eerohtschu nahkuschi no sweschahm semmehm, un ka warrbuht puse no teem, kas dumpineeku barrds dauhsjuschees pa mescheem un kahwuschhees

ar Kreeweem, naw bijufchi muhsu ihstee Pohli, bet wiffadi nemeera laudis, dumpineeki un wasanki no sweschahm semmehm, no Pruhfchu un no Gistreikeru Pohleem, no Wahzsemmes, no Ungureem, no Italias un Sprantschu semmes, kas bij atsuhiti no leelas Pohlu kumitetes, kas Parisè un Londonè wehl taggad darbojahs. Atnahzeji bij zerrejufchi të leelu laimi panahlt, jo teem bij cestahstijufchi, ka Pohlu dumpineekeem par daudj labbi eimohlt, ka Kreemi breefmigi tohpohlt fakauti un uswarreti un ka atnahzeji leelu algu pelnischoht; arri stipri tizzeja, ka Sprantschi un Gulenderi buhschoht ar Gistreikereem til tuhda palihgà. Bet kad nu skaidri deesgan dabnufufchi redseht, ka blehnas un melli, un dumpineeki pateesi neneeka ne spehji, tad nu ir sweschineeki wairs ne gribboht nahlt palihgà, un tiffai tahdi wehl taggad turrabs pee dumpja, kas par daudj apgrehlojufchees, itt labbi sunn, kas teem par to no waldischanas gaidams un tadehl ne drihlt atkahptees no dumpja, bet zittus ar warru un ar grehka darbeem mekle peelaust un wehl peespeest pee nemeera.

Warschawa. Keisera waldischana 23schà Merzi iflaiduse wissaugstaki apstiprinatu waldischanas pawehleschanu, kas fluddina, ka Pohlu un Leifchu gubernementis krohnis gribb isdoht jeb pahrhoht daudj krohna un dumpineekeem atnemas muishas un sohla wiffadu atweglinaschannu un palihdsibu teem doht, kas schihs muishas pehrt.

London. Taggad Londonè jau atnahkufchi leelu walbineeku weeteeki spreesht par Dahnu un Elehswigas-Olsteines lectu. Ir Dahnu weeteeki ir atnahkufchi; bet kehniensch teem peeteizis, ka teem itt nebuht ne buhs padohstees zittu walbineeku padohmeem, ja tee gribberu atstahht no Londones protokolla spreedumeem, kas 1852trä gaddà isdohti. Arri Wahzu bundestags no spreedis sawu weeteeku us Londoni suhtist. Us fwehtkeem schee gan buhs sawu darbu sakluschi. Bet neweens wehl ne sinn teikt, woi tee ar saweem daschadeem padohmeem gallà kkuhs un woi tee spreedumi Elehswigal-Olsteinei par labbu isees. Sprantschi un Gulenderi, kas sawà starpà jau bij tà kà fanikluschi, taggad atkal effohht leelaki draugi palikluschi, jo Gulenderi ministeri atkal sakluschi Napoleonam pa prah-tam darriht, warrbuht gribbedami, lai Napoleons Dahneem wairs ne buhtu tahds prettineeks taggad spreeschoht par Dahnu lectu; jo Gulenderi arween wehl stipri turrabs par Dahneem.

Gistreikeru keisera brahlis, jaunais Mejikas keisers, itt ahtri atkal weffels tappis un tuhda ar sawu keisereeni dampfluggi, pawaddihs no fescheem luggeem un wiffadahm gohda parahdischanahm, dewees us Rohmu un no turrenes eeschoht us sawu jaunnu walsti. Napoleons

sohti preezigis, ka schis wiina padohurs, Gistreikeru brahlis zelt par Mejikas keiseru, tam tomehr beidschoht isdeweess; jo neweens pa wiffu pasauli ne gribbejis ne tizzeht, ka Napoleons scho lectu lihds gallam warreschoht iswest. Par scho padohmu laika, naudas un saldatu deesgan istehrejis.

Elehswiga. Pee Dippeles skanstehm Pruhfchi schinnis deenàs un naktis ar tahdu leelu spehku un warru darbojufchees, naktis grahwjus un leeleem-gabbaleem weetas raffufchi, ar Dahneem kahwufchees un deenàs ar 180 leeleem-gabbaleem skanstes tà bombarderejufchi, ka Dahni wairs ne sinnajufchi glahbtees. Pruhfchi ar saweem grahwjeem un leeleem-gabbaleem jau peewillufchees klahrt pee Dippeles skanstehm us kahdeem pahri simts fohsteem un ar sawu breefmigu leelugabbalu schauschanu Dahnu skanstes un leelus-gabbalus tà ir maitajufchi, ka beidsamàs deenàs Dahni itt rekti wehl pretti schawufchi un tà rahdahs, ka Dahni sawus warrenus leelus-gabbalus aisweddufchi us Alles fallu un til kahdus mafus leelus-gabbalus wehl atstahjufchi skanstes. Tad nu bij prohtams un gaidams, ka Dahni ilgi wairs ne warreschoht turretees. Tà tad nu arri pateesi bijis. Jo 6tà Aprili ar telegrawi atskrehjufchas sinnas, ka Pruhfchi desmitòs no rihta, ar leelu sturmeschanu usskrehjufchi wiffahm 10 Dippeles skanstehm un nu tur breefmigi kahwufchees wihrs prett wihru. Panehmufchi pirmo lihds septito skansti, bet zettortà skanstè par daudj nikni kahwufchees. Pruhfchi uswinneufchi, isdsinnufchi eenaidneelus un sawangajufchi 11 wirsneelus un 2 tuhlt. saldatus. Ohtra telegrawes sinna raffia, ka Dahnu jaunàs mohdes dsches karra-kuggis atnahjis palihgà un Pruhfcheem maktigi schawwis, bet Pruhfchu leeli-gabbali to atkal aisdsinnufchi un pulksten pufszell trijòs pehz pufsdeenas panehmufchi ir tahs zittas skanstes, prohti 7to lihds 10to. Tad wehl itt nikni kahwufchees pee teem 3 tilteem, kas no Dippeles skanstehm eet pahr juhras kanahlu us Alles fallu. Dahni tohs tiltus ahtri nopohstijufchi tà kà Pruhfchi ne warrejufchi teem skreet pallak us Alles fallu, kur nu stahw Dahnu karra-pulki Sonderburgas pilfata, kur atkal leelas stipras skanstes un juhra Dahnus apfarga. Pruhfcheem nu atkal buhs darba deesgan, pirms dabhuhs pahrzeltées un Dahnus no Alles fallas isdriht. — Wehl telegrawes sinnas raffia, ka kahds Pruhfchu wirsneeks ar 16 saldateem fleppen pahrzehlees un Alles fallà weenu Dahnu skansti panehmis, 2 leelus-gabbalus aisnaglojis, wiffadas karra-leetas panehmis un laimigi pahrnahjis pahr juhru atpallak. Tad tà drohschi karra-wihri.

Enlante. Creswordê kahds dehl's rahdija tehwan sawu skohlas sibmi, kurrâ bij rakstih's, ka winsch lohti slitti bij mahzije's un uswedde's. Tehws to redsejis lohti saskaitahs un schahwa dehlam ta par aust, ka tas eekleedsahs un pakritta. Mahte ohtrâ kambari jaunaku behrinu masgadama to peepefchu kleegefchanu isd'irdejuse skrehja turp un atradda sawu dehlu pakrittuschu un ar nahwi zihnidamu; bet tas wehl ne bija wifs. Driht ta gabja ka apdukluse no weenu lihka pee ohtra, jo kameht winna pee ta mirreja bij, tameht tas masinâis, ko mahte ahtrunâ weenu paschu afstahjuse, bij wannâ noslibh's. —ch—un.

Kahds wahrds par lohpu ehdamo.

Pee knappa ehdama taf lohpinus seemu zaurmittinaht un us salkumeem sweikus un wesselus, nezellamus iswaddiht, gan dascham semneekam galwinu grohsa un kameefchus speesch. Behrn gadd gan zittadi bija no Deewa swehtih's gads, bet tillai ar seenu bij knappiba; jo ar fauseem salmeem un pellowahm ween lohpinus lohpdams jau lohpinus mundrus un nezellamus gannôs ne iswaddisi. Schis un tas taf no rohlahm japeemett. Jo ar mihleem irr jau ta: Dohdi lohpinam — winsch tew atkal atdohs — prohti peenu un freimu! — Kam nu mas to lohpinu, tas jo weeglat bes leelahm ruhpehm gan ismittinahs; bet kam pilus stallis gohwsinu, tam galwa gan rinki grohsisees lihds Jurga deenu sagaidih's. Kad nu knaps ehdamais lohpeem, prohti seena truhkums kahdu gaddu, tad dsihwojis un gud's semmes-kohpeis pee tam schahdu labbu padohmu dohd. Winsch mahja, lai rud'saju salmus ar ejsela maschihni greefus, tad ihsus waffareja salmus, pelus, druzgin seena, smalki sagreestus jeb sakappatus kartupelus ar fahli apbehtus un ja warr wehl eespeht, mittus jeb eljes sadruppinatus rauschus — wiffus kohpâ weenâ zeetâ traulâ zeeti fabahsch un tad ar aukstu uhdeni pahreij, un lauj 3—4 deenas eekschâ sust un ruhgt, un tad to lohpeem dohd, kas effoht smekliga un lehti sagremmojama un labbaka nekâ pluzzinata barriba lohpeem; jo ta irr isprohweta, un wezza taisna leeta, ka dauds barribas kohpâ liltas zilwekam un lohpmam spehku dohd. Lai nu tahdas faraudsitas barribas arweenu deesgan buhtu un ne truhktu, tad wajaga ilkatru deenu atkal zittâ noslohditâ traulâ arweenu tahdu angfcham minnetu kratteni fataisih't un eeraudseht. Pee schih's raudseschanas warroht arri bakas, siltu muzzas un zittus tahdus traukus bruhleht. Sahls effoht allaschin gohws lohpeem derriga un tadehl wiffadâ wih'e arri tam raudsejamam krattenim katru reis klah't leekama. Enlante, fur lohpu kohpschana augsti kaphuse un dikti

jeenita, fahli nebuht ne taupoh't. Warroht gan rehki-naht, ka katru deenu katra gohws 4 lihds 5 lohtes fahls dabbonoht pee ehdama klah't. Un ka ta irr labba un derriga leeta warr no tam sprees't, ka zilweks bes fahls jau nemas ne warr pahritkt. Labbak lai galla un tanki suppei truhkt, bet ne wis fahls; — un tãpat irr pee mihleem lohpineem. Siltu fahlijums arri effoht branga peekohda lohpineem.

Pee lohpu barroschanas effoht schi leeta eewehrojama: Lohps til tad gallâ peenemmotees un arween spehzigaks paleekoht un peena un freima dohdoh't, kad tas wairaf barribas dabbohn nekâ tam preefch meefas ustureschanas wajadajigs.

Schinni seemâ gan nu mas warrehs zerreht labbi mittuschus lohpinus pa Jurgeem gannibâs laist. Kad tillai ne buhs zellami, tad jau sawam mittinatalam un fainneekem deesgan gohdu darrihs.

G. F. S.

Affekuranzas beedribas.

II.

Affekuranzas beedribâ famettahs tahdi, kas leelu naudas kapitalu par drohschibu jeb par grunts kapitalu noleek un nu par beedreem peenemm tahdus, kas peebeedrodamees weenu reisi kahdu nospreeftu naudu eemaksa un tad wehl ir tohs, kas ifgaddus kahdas prazentes par apdrohschinajamo leetu beedribai makfa, par ko tee atkal pehz liltumeem sawâ laikâ atdabbu labbus auglus woi zeestu skahdi no beedribas ismakfatu. Ire wiffadas tahdas affekuranzas beedribas ar itt sawadeem liltumeem un wiffadu padohmu zeltas. Zittas irr juh'ras un uhdeni affekuranzas, fur fuggineeki un kaupmanni, tadehl ka pa uhdeni daudskahrtigi nelaimenoleek, sawus fuggus un fuggu prezzi apdrohschina. Prohti, tai beedribai usdohd, zil winuu fuggis woi arri ta prezze tai fuggi wehrta, un nu tee kahdas prazentes no tafseeretâs wehrtibas tuh'dal ismakfa beedribai, kad fuggis peelahdehts. Ja Deews palihds fuggim labbi nowest prezzi, tad nu gan welti tahs prazentes makfajis un beedriba tahs prazentes naturr, bet fuggineeks un kaupmannis ar preeku preezajahs un Deewu teikdami par to teiz, ka bailigais zelsch labbi isdewe'es, un atkal beedribai ar preeku makfa prazentes, ja fuggi no jauna peelahde. Tã daschs fuggineeks un kaupmannis ar pateizibu gaddu no gadda makfa beedribai sawa fugga un prezzes wehrtibas prazentes Deewu teikdami, ka Deews schelligi pasargajis un dewis labbu laimigu zellu un andeli. Bet ja nu uhdeni nelaimen gaddahs, fuggis loh'p sadausih'ts, prezze maitata jeb pawiffam noslibh't — tad ta beedriba tuh'dal ismakfa ne tillai tahs par fuggi un

prezzi eemaffatas prazentes, bet ismaffa ar nandu itt wissu to wehrtibu, fo kuggineeks un kaupmannis beedribai usdewuschi un affekuree-rejuschi (apdrohschinajuschi).

Nedfi kahda teizama un gudra leeta. Kaupmannis fawu prezzi tahdâ beedribâ apdrohschinajis to drohschi warr list west pahr ne-ustizzigo juhru sinadams, ka, ja nelaima gaddahs, tas tomehr nekahdu skahdi ne zetitsh, jo masu drohschibas nandu eemaffajis, itt wissa skahde tam taps ismalfata, — un aikal beedriba drohschi to skahdes maffu warr usnentees, sinadama, ka ne iklatrâ un ne itt wissi apdrohschinati kuggi stihks — bet ja no 100 kuggeem 1 kuggis nihkt — bet beedriba no 100 apdrohschinateem kuggeem tikkai kahdas prazentes irr nehmuße — tad par teem 99 kuggeem nekahdu skahdi nemalfadama, bet to drohschibas nandu paturrejuse, ta weena kugga skahdi itt weegli warr ismalfacht ar tahm prazentehm, fo no teem 99 kuggeem eenehmuße, un tai wehl atleek labba leela nanda lahde. Zâ tad abbeem pateesi-labbums, ir nelaimigam, ir beedribai.

Tahm lihdsigas arri irr tahs dsihwibas affekuranzes beedribas, fur katre, kas naw aplippis ar tahdu fälti woi fehrigu, kas ne isdsedejama un ne rahda, ka schis zilweks ilgi ne warr dsihwoht, fawu dsihwibu warr list apdrohschinah, ja eemaffa kahdu naudas kapitalu un ikgaddus wehl flah, maffa nospreestas intresses. Tad winsch noliktâ laika, jeb kad mirris, winna mantineeks no beedribas dabbu faderretu dauds leelaku naudas kapitalu jeb gadda-nandu nekâ eemalfajis.

Za nu zaur ugguni un krusu arri til daudskahtigi un til daudseem pasaulê gaddahs itt leela nelaima, tad prohtams, ka arri tahdas ugguns woi krusas affekuranzes beedribas isgudrotas un dauds semmês jau feun zeltas. Jo, woi tad pasaulê kahdâ semmê nelaima ar ugguni un krusu ne gaddahs un tad palihdsibas pateesi ne wajaga? Ir schis beedribas us tahdu mohdi pehz wissadeem likumeem irr taisttas un kohti teizamas. Bet woi nu pee tahm itt wissi turahs, kam Deews dewis ehkas un druwas? Kungu gan irr deefgan, kas pee tahdam ugguns un krusas affekuranzes beedribahm peeturahs — bet ne sinu, woi ir wissi muhsu mihti Ratweeschi Kursemmê un Widsemmê tâ darra? Ne tizzu! Warrbuht tadeht ne, ka zitti itt neso no tam wehl ne sinna, zitti til pufslidh un ne gunntigi to sinu un tadeht fakka: „Zee neeki! Zehwu tehwi pahrtikluschi bes tahdam ugguns un krusas affekuranzehm — pahrtiksim ir meh bes tahm!“

Ne trubkt arri tahdu, kas fakka: „Tahdas affekuranzes warr gan labbas buht, bet es pee tahm jau ne turrohs, jo stahw rakstihks: „Zew ne buhs Deewu

tawu Kungu kahrdirah.“ (Matt. 4, 7.) Zâ ka es peeteikshohs pee ugguns jeb krusas affekuranzes un fawas ehkas jeb druwas likfchu apdrohschinah, tad Deewa fohdiba buhs flah un ugguns jumtâ, woi krusa tai gaddâ nopohstih mannus laufus; jo fwehtam Deewam jadufmo, ka winnam wairs ne ustiz-zohs!“ — Ir gan tahdu, kas tâ tizz. — Jo tapat arri laudis teiza, kad — nu buhs wairat nekâ 15 gaddi — krohnis pawehleja pee ikkattrah krohna mahjahm ustakht tahdu klabbaru galduu, pee kurra ar ahmu-reem bij jasitt un nahburgeem (kaimineem) sinna ar to jalaisch, ja fur ugguns grehks bij mannam. — Za nu kahdas krohna mahjâs ugguns grehks bij zehlees, tad laudis faunodamees drohschi teiza: „Tas ugguns tikkai tadeht zehlees, ka ar to ugguns klabbaru taistfchanu Deewu kahrdirajuschi un kaitinajuschi. Za effoht no Deewa pelnita fohdiba par tahdu neustizzibu.“ Tahdai wallodai nu gan ne irr nekahds prahts, nedf kristiga tizziba, bet ta tikkai irr Deewa fwehta wahda aplama faprafhana un pahrgrohsfchana; tomehr laudis to tizzeja — un dasch to wehl taggad tizz! Tahda jau ta pasaulê! Kas weegli prohtams, prahtigi, pareisi un labs, pee ta klauschu aufis, azzis un tizziba ne lih; bet kas irr aplama, besprahtiga walloda, lai buhtu ir nebuht ne tizzama ne noteklama leeta, fo stahsta kaut kahds nejhga woi wiltneeks, us to wissas aufis klauschs, to tizz un stipri tizz un no tam ne atfahpjahs un tizz, lai arri Deews sinu kahds ustizzigs un prahtigs wihrs, lai buhtu ir wissi gohda wihri, skaidri israhditu, zil aplama tahda walloda un ta ta leela tizziba.

Zu fakki pareisi: „Zew ne buhs Deewu kahrdirah, jo tas irr leels aplams grehks!“ Bet woi arri skaidri sinu, kas tas irr: „Deewu kahrdirah?“ Kurfch irr tahds, kas Deewu pateesi kahrdira? — Za tas Kungs Jesus kahrdirataja blehdigu padohmu buhtu klausijis, un aplam prahdam to fwehtu Deewa apfohlischanu: „Winsch fawcem engekeem pahr tewim pawehlejis, ka tee tewi us rohtahm neffih, ka tu fawu kahju pee almins ne dauß.“ (Dahw. ds. 91, 11. 12.) — buhtu nolaides semmê no Deewa namma jumta galla, tad tihfchi un bes nohtes nahwes breefmâs aplam gahsdamees, buhtu pateesi gan „Deewu kahrdirajis.“ Jo kas tihfchi sinnamâ nahwê un nelaimê bes kahdas wajadfibas dohdahs stipri tizzedams: Gan manni scheligais wissfpehzigais Deews brihnischligi isglahs — tas pateesi aplam tizz un grehzigi darra, tas irr Deewa kahrdiratajs. — Za ugguni leezi pee falmu jumta, tizzedams, scheligais Deews mannu jumtu gan fargahs un ne liks tam degt; — ja dohdees ar fawu wesumu us leddu, kas, kâ gan sinu, ne spehj to nest, bet tam jaluhst — tad

tu Deewu pateesi kahrđini. Jo sw. Deews tawaas ayla mas tizzibas jeb ne jehga darrischanas labbad nekahdu brithumu ne darris tewi gribbedams glabht. Par to tew pats Deews dewis azzis, prahtu un sw. mahzibu, ka pats warri sinnaht, ka til aplam tew ne buhs darriht.

Bet ja nu tew tihri par nelaini gadditohs eekrist uppe, woi Deews tad tew aisseedsis ar rohlahm un kahjahn spahrditees un peldeht, lai isglahbees, jeb woi Deews tew aisseedsis breht pilna kalla: „Glahbjeet! glahbjeet!“ Jeb ja ugguns junta — woi Deews tewim leedsis spanni un uhdeni nemt un dshst un ar sawu mutti breht un safaukt, lai palihds glabht? Pateesi ne! Turprettim tu buhtu Deewa kahrđinatajs, ja ta ne darritu, un zil spehdams pats ne glabhtohs un ne dshstu teikdams un tizzedams: „Lai degg! — Ja Deewa prahts, ja Deews gribb, tad gan winsch pats glahbs!“ jeb teikdams: „Deews irr deweje! winsch nehmeje! winsch atdeweje!“ Jeb ja teifsi: „Ro nu glabht! Wehl irr deesgan kriftigu rohku un baggatu deesgan, kas lai mannim atkal palihds ustaisht to ehku. Dabbuschu no teem warrbuht wairak dahwanu, nekä ar to ugguni warr aiseet!“

Kas ta tizz un darra, tas grehfo prett scho swehtu wahrdu: „Tew ne buhs Deewu tawu Klungu kahrđinaht.“ Jo tas tihfchi un aplam dohdahs breefmäs un skahde un nabbadfibä, un tadeht ne warr ne prassihst nedf gaidiht, lai Deews un zilweft to pesti un schello. Ja Deews tewim pascham dewis sapraschamu un spehku fewi paschu no nelaimes pasfargahht un isglahbhteos un palihdseteos, tad ne prassfi un ne gaidi palihgu no zitteem.

Prubichu kehninsch Wridrifis Willums IV.

1847tais gads bij Wahzlemmei lohti gruhth gads, kas wehl taggad dascham peemiana; jo maises bij pawissam mas un lohti dahrga, kartuppeki bija slimmi un sehjumös pawissam mas bij audsis. Tolail bads apspeeda daschu, kas us tam nemas ne bij dohmajis, un dasch tehws mahte ar affaru pilnahm azzihm dohmaja: kad behnini riht prassihst ehst, tad winneem neko ne warram doht. Ja bijuse lohti greuhtha pahrbaudischanä! — Tai paschä gaddä notizzis schis notikkuns, so te stabstisim.

Jo leelaka nabbadfibä bijuse Dibringös, Sakschös un zittäs aplahrtejas weetäs. Tai paschä laikä Stas-purte ispaudahs sinna, ka Rehtes Warmes zeemä effoht leels kartuppetu krahjums, so preeksh brand-wihna dedfinaschanas glabbajoht, — un atkal teikufchi, ka kartuppeki wehl ne effoht deesgan dahrgi; bet

kad tapschoht dahrgaki, tad tohs pahrdohschoht. Tadehl nu laudis daschadi spreeduschu par scho kartuppetu krahjumu. No Staspurtes lihds Rehtes rohbeschahm naw wissai taklu; tad zitti sawä starpä teiza: „Ja-eef us turren pehz kartuppeem, lai naudas kahrigee kuptfchi ne dabbu leelu pelau dsiht.“ Schis padohms geldeja, un kad zitti zellu jau bij eerahdijuschu, tad laudis gahja un nessa pilnus maisus us mahjahm; bet aismafjahht — nemas ne dohmaja, — un arri ne apdohmaja, ka sweschu mantu bes wehleschanas ne sinnoht nemt irr sagku darbi — un ka par to arri strahpe sagaidama. Deenä winni aifgahja un nakts laikä pa simteem nahja ar pilneem maiscem us mahjahm, — bet tomehr tahdeem nedarbeem weenreis bij jabeidsahs.

Gesahkoht polizeja ne liffahs ne redsoht schohs nekahrtigus darbus, bet kad Warmes zeemä laupitajus pamannijuschu, tad arri polizeju faufuschu palihgä un kurreus sakhruschu, tohs eebahsuschi zeetumä un pehzak teem nospreeda pelnitu fohdu. Zebichu kartuppeti eefahkumä bijuschu lohti lehti, tomehr pehzak dahrgi bij ja-aismafsa. Teefäs spreedumu lohti ilgi aifkaweja un 1851 gaddä spreedums isnahja gaismä. 140 pamihlias tehws, kas jau til ilgi bij zeetumä fehdejuschi, noteefaja us 6 gaddeem zuktuhji*) un wiffas prazesses maksas effoht ja-ismafsa; kas ne spehja ismafsahht, tam par to wehl bij jasehsch zeetumä. Zaur scho spreedumu dascha pamihlia panihluse un winnas pahrtikschana pawissam tappuse nopohstita. Bet tai paschä laikä Staspurte arri sinna, ka Berlinē irr kehninsch, kam lohti schelliga firds un kas iflatram behdäs labpraht palihds. Dikko weens bij peeminejis, ka schis schelligs kehninsch buhtu jaluhds, lai ka ne wairak tahs leelas prazesses maksas atlaischoht, tad arri wiffi zerreja, ka winsch pateesi apschelochotees. Un redfi — tä arri notikka. Kehninsch winneem atlaida prazesses maksas, — bet zuktuhji bij janodfihwo no teefas nospreests laiks. Tad schee nelaimigeo sawus grehkus atfinnuschu teiza: „Scho fohdu meh pateesi pelnijuschu par sawcem nedarbeem, — bet kas buhs ar muhsu feewahm un behneem, kas mums ja-usturr, ja mums til ilgi zeetumä jadsfihwo? Ak kaut jell mums buhtu aifrunnatajs! Jo tad gan kehninsch, kas til mihligs un schelligs sawcem pawalstneekem, mums ir scho fohdu atlaistu. — Sinnams, mums ne bij laupiht sweschu mantu! Schi irr ta ihstena waina. Kaut mums tillai buhtu aifrunnatajs! Pats Deews irr schelligs grehzineekam, kas sawus grehkus atfinnis tohs noschello, — woi tad kehninsch, kas til schelligs, ir par mums ne apschelotohs? — Ak kaut jelle

*) Zuktuhjis irr falibfinajams ar Kreewusemmes krohna darbanammeem, tur grehzineesti krohna darbus strahda.

witśmahzitajs Schilts muhs pee fehnina aifrunnata!“ weens no ſcheem nelaimigeem eſauzahs. „Winfch gan muhs iſglahbtu!“

Tikko winſch ſchohs wahrduś bij ſfrunnajis, tad arri laudis mahzitaju ar luhgſchanahm apkrähwa, lai reiſojohť uſ Berlini un lai fehninam iſluhdsoht par winneem ſchehlaſtibu. Mahzitajam pirms bij labbi japahrdohma eekam uſuehmahs ſcho luhgſchanu iſdarriht; tomehr pehz arri apſohlijahs. Bet mahzitajs pee ſewim dohmaja: Kad tewim fehninſch jautahs: Woi ſchee grehzineeki arri wiſſi noſchehlo ſawus nekahrtigus darbus? Woi arri atſihst ſawus grehka darbus? — Woi tad arri uſ tahdahm jautaschanahm warreſt atbildeht, beſ ka no tam ne eſſi pahrlleezinaees? — Ka mahzitajs tadeht darrija? Winſch aifgahja pee noteefateem grehzineekem, — un ka dafters ſlimneekam pulkſtenu ſitteenus pee rohkas lohzeſka iſrauga, ta ſchis winnu dwehſeles pulkſtenus iſfraudſijis. Trihs wihrus atradda ka apzeetiunatus grehzineekus, tee zitti no ſirds noſchehloja. Ar mihsu prahju apnehmahs winneem par aifrunnataju buht un fehninam drohſchä prahťa teift: „ſchehlaſtiba irr tawa frohna wiſſu dahrgakais akmins, kungs un fehnin, un ſchehlaſtibu parahdiht nabbaga grehzineekem, irr Deewam par preeku un zilwekeem par patifſchanu!“

Tad nu mahzitajs 16tä Webruari 1852 uſ Deewa palihgu zerredams un no lauſchu ſirſnigahm luhgſchanahm pawaddihts aifreiſoja uſ Berlini un no ſcheem noteefateem grehzineekem diwus nehmis ſewim libd. Berlini laimigi atſneedsa. Bet fehninam irr dauds wairak darriſchanas nekä winſch uſ ſcheem trim wihtreem buhtu warrejis gaidiht; tadeht winneem bij jagaida uſ to laimes brihdi, kad ſinnu dohs, ka fehninſch ar ſcheem grihboht runnaht. Nu mahzitajs ſchohs abbus wehl uſrunnaja: „Ja Deews ne apſchehlotohs un fehnina ſirdi ne lohziťu, tad wairas nekäs ne warroht palihdſeht; lai tadeht Deewu no ſirds peeſauzoht par glahbeju, kas lai fehnina ſirdi lohza; jo Winſch irr tas weenigais, kas fehninu ſirdis ſpehji lohziťt ka uhdenus uppe.“ ſchohs wahrduś beidſis wehl teiza: „Lai tad nu noteek ta kunga wahrda!“ Nu arri fataiſijahs uſ zellu un noteiktä laikä, 18tä Webruari pulkſten deſmitös no rihta, nonahza fehnina pilli. Te atnahluſchi ſehdeja ſchee trihs wihi un behdigä ſirdi Deewu par palihgu peeſauza: „Kungs palihdſi, lai muhsu leeta labbi iſdohdahs!“ Zaur ſcho luhgſchanu winnu ſirdis raddahs meers un zerriba.

Kad laizinu bij gaidijufchi, tad kahds adiutants durwis atwehreis teiza: „Rehnina Majestete nahť!“

Rehninſch iſnahzis mahzitaju laipnigi uſrunnaja: „Zuhs, mihtais mahzitajs, ar mannim grihbejuſchi

runnaht? Eſmu lohti preezigs Zuhs redſeht. Bet ſakkat, kas irr Zuhsu wehleſchanahs?“

Mahzitajam ſchohs laipnigus wahrduś dſirdoht ſirds tappa lohti preeziga un ittin drohſchi eſſahka ar fehninu runnaht. Papreekſch iſſtahtija Staspurtneeku lohti leelu nabbadſibu, ko 1847 gaddä zeetufchi, un ka daſch tehws zaur to leelä pohſtä eekrittis; arri peeminneja to leelu ſohdu, kas zehluſees to kartuppelu deht Warmes zeemä, ka laudis leelu leelo nabbadſibu un grehtibu zeedami tohs kartuppelus laupijufchi un no badda dſihki nemas ne eſſoht apdohmajufchi, ka laupihť irr grehts un ka zaur to warr eekriſt wiſſegrehtä ſohda. Rehninſch mahzitaja ſirſnigus wahrduś noklauſijees waizaja, ka Staspurtneeki ſcho grehtu gaddu pahrzeetufchi un woi gohdam turrejuſchees? — Uſ ſcho jautaschanu mahzitajs arri dauds labba warreja leezinaht, jo Staspurtes laudis tanni laikä bij gohdiigi turrejuſchees, kamehr zittäs weetas wehl jo leelaki grehka darbi notikkuſchi. Par to fehninſch lohti preezajahs un teiza, ka nelaimigeem daſchfahrt ſchehlaſtibu eſſoht peeſchlihris tohs no daſchas nelaimes iſglahbdams.

„Pateesa taiſniba,“ teiza mahzitajs; „Zuhsu Majestete mums jau daſchu ſchehlaſtibu parahdiuſe, par to no ſirds pateizamees; bet tee nelaimigeem ſawus grehku darbus atſinnufchi to no ſirds noſchehlo, jo tas noſpreekſis ſohds ne tiktai winnus ween ſamaita, bet winnu ſeewas un behrus wehl jo wairak ſamaita.“ Mahzitajam wahrdi bij ka no paſcha Deewa muttē likti, tadeht wehl teiza: „Rehnina Majestete! Kad es biju maſinſch ſemneeka puika un kad Zuhsu Majestetes augſts tehws bij kahju lauſis, tad mans tehws manni mahzija, lai es ſawäs wakkara luhgſchanas arri ſawu ſlimmu augſtu fehninu peeminnoht un lai par winnu luhdsoht mihtu weſſelibu. ſchi manna tehwa mihtleſtiba taggad palikluſe pee dehta, jo eſmu pahrlleezinahts, ka augſtais fehninſch ſcho mannu mihtleſtibu nekad naw apſmahdejis; tad nu taggad jo ſirſnigi luhdſu par ſawas draudſes nabbaga lohzeſkeem, — un wehl irr leels pulks nelaimigu behrnu, kas lihdſ ar mannim Zuhsu rohkas paſemmigi ſaiwerr ſchehlaſtibu luhgdamees.“

Rehninſch nolleezees mahzitaju uſluhloja un winna azis atſpihdeja aſſaras. „Ja tas ta irr, tad preezigs ſcheem nabbaga nelaimigeem warru ſchehlaſtibu darriht,“ teiza fehninſch. Bet mahzitajs par fehnina leelu ſchehlaſtibu tiť lohti preezigs tappa, ka ne wahrdu ne warreja runnaht.

„Woi arri ſchee grehzineeki wiſſi ſawu noſegumu atſinnufchi?“

„Itt wiſſi, Rehnina Majestete, beſ ween „trihs,“ atbildeja mahzitajs.“

„Bet ween trihs?“ jautaja kehniusch. „Kà tad lai paleek ar scheem trim? Woi man par scheem trim grehzieneem ne buhs apschelotees?“

Mahzitajs atbildeja tà: „Weens no scheem trim leedsahs, ka stary teem laupitajeem effoht bijis; tadeht wiinam itt nelahdas schelastibas ne wajagohht. Dhtis irr parleezigs dshrajs, jo peedschrees pee mannim bij atnahzis, un arri sawà dshwè pawissam flitti usweddas. Dreschais — par scho nelo ihsti ne sinnu fazzicht“ — un nu issstahija, ko zitti laudis par wiinu runna. Par scheem ne drihstohht schelastibu luhgtees, bet ja schee pelnitu sohdu dabbutu, tad ir zitti pahleezinatohs, ka likkumi wehl effoht spehka. Behz tam kehniusch eesahla runnaht par zittahm leetahm, bet drihs to runnu beidsis teiza: „Bet kas tad nu buhs ar scheem trim? schee trihs man wehl stahw prahka. Jo kad wiini no nelaimes pestiti pahrahks mahjäs, tad gan wissi par to preezatees. Kà nu buhs ar scheem trim? Tà tatschu ne warr palikt, ka scheem itt nemas ne buhs preezatees! — To grehtu sohdu es tatschu warru atweeglinahht?“

Scho trihs grehzieneeku wahrdà mahzitajs no firds pateizahs un wehlejahs, ka wiini ir paschi scho leelu schelastibu ar pateizibu sanemtu. Pa tam kehniusch atkal runnu eesahla par daschahm zittahm leetahm. „Bet nè, nè!“ winsch runnadams teiza, — „tà ar scheem trim ne warr un ne warr palikt; jo ir wiinneem japreezajahs par mannu schelastibu. Es wiinneem nospreestu sohdu atweeglinaschu!“

Par tahdu negaiditu schelastibu mahzitajs atkal no firds pateizahs, un atkal kehniusch eesahla daschadas runnas par zittahm leetahm, — bet sawu rohku mahzitajam us kameescheem uslizzis teiza: „Mihlais mahzitajs, kad us mahjahm pahrgahjuschi man sinnu laidiseet, ka ir schee trihs sawus grehkus atsinnuschichi tohs noschelo, tad wiinneem nospreestu sohdu atlaidischi. Mahjäs pahrgahjuschi falkat Staspurtneekem, ka es schohs un arri wissus sawus pawalstneekus no firds mihstoju. Es arri tahds pat grehzigs zilweks esmu kà wissi zitti un ne illatram warru palihdseht; tomeht man tas irr eespehjams; tadeht lai neweens ne dohma ar melleem taifnotees.“ —

Sakki, mihlais lassitajs, woi tas naw bijis schelligs kehniusch, kas por sawu pawalstneeku labklahschanu tik labprahht gahdajis? — un woi schim kehniinam naw bijuse tahda firds, kahda rehti kahdam buhs bijuse? Woi tahdai kehniina mihlestibai ne bij dšilli jo dšilli eesaknotees sawu pawalstneeku firdis? Winsch, kas tohs „trihs“ ne warrejis behdas un samaitaschanà atstahht, — winsch taggad jau dusfaldà meera. Bet dauds firdis winsch jo prohjam palizzis peeminnà us behrnu behrneem, — un ko doh-

majeet, laikam gan arri palizzis Staspurtes eedshwotajeem peeminnà? — „Bet kas bij ar teem trim?“ lassitaji warribuht beidsiht wajzohs. Tad atbildam: „Ir scheem pelnihts sohds tappa atlaists.“

—s—n.

„Maksti sehj, lassitajs ptanj.

Kad kahds wihrs Awischi lassitajam teiza: Awises irr tik neeki! tad tappa wiinam atbildehts: „Gij tulscha grabba eij! neeku grabbis ko tu melsch! Tu gan gribbeji teikt: „Awises naw neeki!“ Warrbuht ne bija kahds wahrdes ar tawahm dohmahm weenis prahtis un kas tew ne patikka, bet kas tew warrbuht geldeja. Tu tik essi neezigs zilweks, un raksti irr speegelis, kurrà sewi paschu un pasauli redsi. Tee tawu firdi gribbetu lohziht, lai tu pahbandi wissas leetas un to, kas labs irr paturri. — tee tew nefs intresses preeksch tawas labklahschanas. Klausees scho stahstu un falli, kas irr neeki, kas naw neeki.

Breesnigis gais ar wehtu bija kahdu zeemu peemellejis. Behrkona rihbeschana gan wehl no tahlenes bija dširdama, kaut gan gais jau noskaidrojees, bet behdigs pohsis bija pee daudseem redsams. Rohki no saknem rauti un lausiti, junti no eklam prohjam kaisiti un ihšà brihtinà bija nu wissa gadda swehtiba nopohsita. Weens lauks tik bija wehl par brihnumu issargahs, tas peederreja baggatam wihrum, kas, kaut gan ar weenu kahju jau kappà eekahpis stahweja, bet arween wehl tatschu naudu krahja uskrahdam. Ar mihligu gihmi, no kurrà tatschu arri wiinna skaudigu firdi un sibstumu warreja zaurredseht, winsch sawai seewai fazzija, kas lihds ar wiinu lohti plehsigi skohpa bija, — un to preezigi tà usrumaja: „Ko lai darru? Labbibai buhs labs firgus, jo krussa wissu nu dahrgu padarrijuse. Tas tatschu bija man swehtigs gais! Usmanees seewin, nu muhsju zeeminsch nahks un luhgs, lai wiinam tahs krussas deht to parradu schoreis pagaidu; bet welti! Winsch ja-iskihla, ja schodeen wehl tahs peelihgtas intresses ne atneffis.“

Kameht winsch neganti skaudigi smeedamees tà runnaja un sawu wiininu us pirsteem ne warreja beigt rehkinahht, ko winsch nu zaur sawu brahlu nelaimi schkutte pelnijis, — tè klauwe nejauschi weens pee wiinna aisslehtgahm namma durrim. — „Kas klauwe?“ tà sibstulis eesauzahs. „Woi winsch irr? Woi nu intresses nefs? Mahz tik eescha!“ Un reds, tè eenahza nu arri tas ihstais intreschu makstajis — nahwe — eeksch schih pohsta mahju weetas un sakampa kà apbrunnohs karra-wihes scho neschehligu zilweku pee kruhts. Dwascha tam aishrahwahs, matti stahwu fozehlahs, zekki palikka stihwi — winsch fall! — appe. —

„Nismakfa intresses no tawas dšihwošchanas! Dohd fchurp tawu dwehfeli!“ prassija nahwe, un beidsöht atskanneja kahda breefmiga bals, kas fazzija:

Tè nu irr wiffi tawi preekt,
 Ko tu tik gauschi zeentji;
 Pagallam sudduschti fà neekt,
 Ka pats nemas to manni.
 Kur irr nu mantas kabriba?
 Ak wai! tew leelä muhichibä! Inghu.

Wissjannakas sinnaš.

Pehterburga. Stä Aprili muhsu Kunga un Keisera augstais brahlis Konstantins Nikolajewitsch no Berlinaš pahnahjis Pehterburgä.

Rihga. 11tä Aprili beiguschti Widsemmes landagu tureht.

Londone. 13tä Aprili waldineeku weetneeki fahuschti Londoneš farunnatees par Dahnu karru.

Berline. Pruhšchi un Gistreikeri fahk atkal Zitlante karroht grippedami Dahnuš isdšiht ahra un scho semmi tik ilgi paturreht, kamehr Dahni buhs atlihdš-

najuschti to fšahdi, fo tee padarra Bahzu fuggus panemdami.

Berline. No preeka par Dippeles fšanstu uswarreschanu Berline un zittös Pruhšchu pilfatös fwinneuschti preeka fwehtkus un wiffu pilfatu pušchojuschi ar karrogeem un fwezzehm. Rehninisch faweem karrawihreem ar telegrawi nosuhtijis leelu pateizibu par uswarreschanu un pats ar eisenbahni turpu nosfrehjis.

Par **Dippeles** fšanstu sturmeschanu wehl naw itt pilnigas sinnaš. Sakka, ka Dahneem 5 tuhft. 500 saldati, 4 palkawneeki, 2 majori fashauti un 1 palkawneeks noschauts un kahdi 100 wiršneeki noschauti, fashauti woi fanemti; arri Pruhšchi Dahneem pauchmuschi 83 leelus gabbalus un dauds karrogu; bet arri Pruhšcheem effoht gan noschauti gan fashauti 1 tuhft. 100 saldatu un 63 wiršneeki, un stary fcheem effoht arridsan 2 generaki. — Wš 8 stundahm bij faderrejuschi pameeru, lai tohs nolautus warretu aprakt.

Pruhšchi prassijuschti, lai Dahni lihds wakkara laikam išejoht no Sonderburgas, ja ne, tad to pilfatu bombardeeschoht. Dahni atteifuschti, ka ta ne darrischoht, bet ta rahdahs, ka Alses fallu gan pawiffam atstahs. Redsejuschi 23 Dahnu karra-fuggus nahsoht Dahneem palihgä.

S l u d d i n a s c h a n a s.

Labbidhgligas fibratas

linnusehklas preekš feshchanas.

kas ar balteem un silleem seedeem seed, pahredoht wissehtaki

Carl Chr. Schmidt,

tannis milnu-bohdes pee Souneenu- un Schwimms (Zuhhu) wahrteem, fä arridsan eljes pabihki us Tohraa kalna. 2

Timotens sahles, balstu un farkanu abholitu, linnusehflu, wikkes, meeschus un anfas, wiffu preekš feshchanas pahredoht Zelgawä 2

Otto H. Günther un dehls.

Dampfuggis „Omnibus“

brauks ar reiseekeem stary **Rihgu** un stary **Slohtu** un peeturroht pee **Dinamides** un **Bilderlinges** muishas, fä nahfahs:

No **Rihgas** isees us **Slohtu** pulkstien 4¼ pehz pušsdeen. No **Slohtas** isees us **Rihgu** pulkstien 5½ no rihta. 1

G. G. Weidner.

Slevohta muishale pee Zelgawas maseem wahrteem ar wiffahm plawahm, laukeem un jaunahm ehlahm irr pahredohtama jeb isnohmajama. Turpat arri irraid pahredohtami pohfeti un nepohfeti abbeles im bumbeern kohki, Zahna ohgu un zitti kohki. 2

Labbibas un prezju tirgus Rihgä tai 11. Aprilt un Leepajä tai 11. Aprilt 1864 gaddä.

M a k f a j a p a r :	Rihgä.		Leepajä.		M a k f a j a p a r :	Rihgä.		Leepajä	
	R.	K.	R.	K.		R.	K.	R.	K.
1/3 Tšchetw. (1 puhru) rudsu 150 lihds	1	60	1	60	1/2 puddu (20 mahrz.) dselses . . .	1	—	1	10
1/3 " (1 ") fweeschu 250 —	2	75	2	60	1/2 " (20 ") tabaka . . .	1	25	2	—
1/3 " (1 ") meeschu 140 —	1	50	1	50	1/2 " (20 ") fšahhtu appiru	—	—	2	—
1/3 " (1 ") awsu . . .	1	—	—	90	1/2 " (20 ") schah. zuhhu gaff.	—	—	—	—
1/3 " (1 ") fšrau . 200 —	2	25	2	—	1/2 " (20 ") frohna linnu	2	50	2	—
1/3 " (1 ") rupju rudsu milf.	1	60	1	60	1/2 " (20 ") bracka linnu	1	45	1	20
1/3 " (1 ") bihdeset. 250 —	2	75	2	25	1 muzzu linnu feshku . . . 5½ —	6	—	—	—
1/3 " (1 ") " fweeschu mil.	3	50	2	75	1 " fšku . . . 7¼ —	8	25	7	80
1/3 " (1 ") meeschu putrain.	2	—	2	70	10 puddu farkanas fahis . . . 600 —	6	25	7	—
10 puddu (1 birfawu) feena. . 400 —	4	50	5	—	10 " balstas rupjas fahls . . .	6	—	6	—
1/2 " (20 mahrz.) fweesta 375 —	4	—	4	—	10 " " fmalstas " . . .	5	60	6	—

Leepajä amahuschti 46 fuggi; aifgohuschti 37 fuggi.